

Co s Moravskými universály?

Tento článek jsem poslal do časopisu Včelařství před 3 lety. Otištěn nebyl jako řada jiných a s odstupem času už alespoň pro mne ztratil hodně na aktuálnosti. Přesto si myslím, že může být malým přínosem pro včelaře, kteří chtějí přejít z těchto úlů na nové nástavkové úly. Mohou to však udělat mnohem jednodušeji, bez nastíněných úprav původních úlů.

Na podzim roku 2000 jsem koupil včelstva v Moravských universálech. Úly byly původně umístěny ve včelíně, chráněny před povětrnostními vlivy, a proto zůstaly ve velmi dobrém stavu i přes stáří několika desítek let. Umístil jsem je na včelnici (obr. 1) s tím, že na jaře včelstva převedu do Optimalů.

Obr.1

Na fotografii jsou úly i s medníky, ale včelstva byla zimována pouze v plodišti.

Protože však byly Universály skutečně velmi zachovalé a peněz není nikdy dost, nechtěl jsem se jich hned zbavit. Rozhodl jsem se včelstva přeložit do provizorních úlů a předělat je tak, aby se alespoň částečně přiblížily mým požadavkům na dobrý úl.

Přeložení jsem provedl 12. března (obr. 2). Pět úlů se skládalo z Optimalového dna s vysokým podmetem + dva medníky z původních úlů, dva úly byly již upravené Universály. U všech těchto úlů byla již vyvrtána očka (vložená hadice PVC) a mezera mezi nástavky snížena na 8 mm. Už toho 12. března bylo tedy 6 včelstev přeloženo do dvojnásobného prostoru než v jakém byla zimována.

Obr.2

Včelstva se velmi dobře rozvíjela a již **při rozkvětu třešně ptačí byla rozšířena** o další, tentokrát již nízký Optimalový nástavek s mezistěnami (obr. 3) - bez mřížky.

Obr.3

Do konce květu řepky byly na včelstvech tyto medníkové nástavky až tři.

Obr.4

Všechna včelstva využila velice dobře dvě snůšky – z řepky a lípy, přestože v době jejich květu nebylo příliš dobré počasí. Nedostatkem byla velká výška úlů, částečně způsobena i umístěním na příliš vysoké lavici. K manipulaci s horními nástavky jsem si vozil na včelnici dokonce i židli.

Ve všech úlech matka kladla také v Optimalových nástavcích, takže by nebylo těžké vložit mřížku a po vyběhnutí plodu z universalových nástavků tyto zrušit.

Úprava Universalů spočívala ve zrušení dvojitého dna, rozšíření česna přes celou čelní stěnu a tím zmizí samozřejmě i boční předsiňka. Zvýšeným zavěšením rámků a zrušením dvojitého dna vznikne podmet okolo 10 cm. Patříčně jsem také upravil okénko a provrtal očka. Upraveny byly i medníkové nástavky – zrušení falců, upravení zavěšení rámků, provrtání oček. U všech nástavků byly na bocích přišroubovány hmatové lišty pro lepší manipulaci těmito těžkými díly. Strůpková prkénka jsem nahradil jednolitou deskou ze sololitu. Plodiště a bývalý medník, tj. dvakrát 13 rámků, mi slouží jako plodiště s dostatečnou kapacitou pro plodování. Jako medníkové pak slouží nízké nástavky z Optimalů – 11 rámků 42x17 cm. Při přestavbě jsem byl nucen dosti hodně zasáhnout do konstrukce úlů. Přestože byly úly na včelnici pouze 4,5 měsíce, byl izolační materiál (welit, hobliny, polystyren) ve stěnách a dně mokrá, plesnivý, plný rybenek a z minulosti poškozen činností nejrůznějších škůdců. Místy také izolace úplně chyběla. Velice patrná byla i činnost zavíječe, včetně narušení dřeva. Jak je to tedy s proklamovanou teplodržností těchto úlů? Jaká je asi hygiena chovu včel v těchto úlech, kde jsou stěny plné nejrůznějších parazitů a plísní!? Věřím, že uvedenými úpravami - vysoký podmet, velké česno, očka, dvouprostorové zimování, se sníží vnitřní vlhkost a snad i škůdcům se zde bude líbit méně. Přesto bych se do těchto úprav znovu nepouštěl i pro jejich velkou pracnost.

Tento článek jsem napsal jako možnou inspiraci pro některé z mnoha chovatelů včel v těchto úlech a jako možný stupeň pro postupný přechod k včelaření v nových, moderních nástavkových úlech. Dnes již nemám na včelnicích téměř žádný pozůstatek universalů, ale dva roky jsem měl také v universalových nástavcích rámků 39x30 s medníkovými nástavky z Optimalu – tedy jakýsi Dadant-systém. Letos v nich možná budu nucen zazimovat oddělky, neboť jak jsem uvedl v úvodu článku – peněz a nástavků není nikdy dost.

Určitě není jednoduché změnit systém ošetřování včelstev třeba i z důvodu finančních a pak člověk zkouší i věci, které jsou s odstupem času i k pousmání.